

nalaze se pacifikal, djelo Mathiasa Bernhaupta iz Graza (1733) i mon-stranca iz 1783, a među slikama portreti zagrebačkih biskupa J. Galjufa i J. Haulika. — Izvan naselja, nasred prostrana polja stoje ruševine utvrde pravokutna tlocrta, koja ima na tri strane polukružne kule, a na četvrtoj strani četverokutnu ulaznu kulu. Vlasnici su bili baruni Konjski, izumrli u XVII. st.

A. Ht.

KOPAČ, Slavko, slikar (Vinkovci, 21. VIII. 1913). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1937 (V. Becić). Studirao je u Parizu 1939/40. a po povratku u domovinu bio je profesor na mostarskoj i zagrebačkoj gimnaziji. U Italiji je boravio 1943–48, poslije toga trajno se nastanjuje u Parizu. — U ranim Kopačevim djelima osjećaju se utjecaji impresionizma i zagrebačke umjetničke sredine toga doba (*Autoportret*, 1936; *Gimnazija u Klaićevoj ulici*, 1938). U vrijeme prvoga boravka u Parizu napušta klasične prostorne kanone i priklanja se slobodnijemu pristupu motivu i plošnoj organizaciji slike (*Dimnjak i oblaci*, *Barka* 1921), što nastavlja u domovini nizom portreta, pejzaža i mrtvih priroda (*Muzika*, 1942). Za vrijeme boravka u Italiji slika akvarele, obilježene nadrealnim elementima i krajnjom kompozicijskom i prostornom slobodom (*Portret*, 1946; *Cirkus*, 1947). Dolaskom u Pariz povezuje se s J. Dubuffetom s kojim ga, uz prijateljstvo, vežu srodni slikarski pogledi. U to vrijeme nastaje nekoliko djela koja ga potvrđuju kao izvorna umjetnika sirova i neposredna izraza, bliska načinu Dubuffeta (*Krava*, *Plava mačka*, *Gušter*, *Piton*, *Otok bijelog leptira* — sve iz 1949). Pedesetih i šezdesetih godina slike mu postaju intimnije i poetičnije a sam autor pokazuje osobito zanimanje za materijale kojima gradi sliku. Osim bojom služi se pijeskom, gumom i kovinama, a u skulpturi kamenom, drvom, papirom, staklom i ugljenom. U Kopačevoj skulpturi i reljefima uočljive su figuralne reminiscencije, osobito u djelima kojima se približio tzv. art brutu (*Otvoreni kišobran*, 1971). Zapažen je njegov rad u keramici, osobito u razdoblju 1950–60. Prvi put je izlagao u Zagrebu 1938 (s M. Vežom). Samostalno je izlagao u Firenci, Rimu, Parizu, Rijeci i Zagrebu. Retrospektivna izložba priređena mu je u Parizu 1981.

LIT.: *Lj. Babić*, Najmlađi, Hrvatski dnevnik, 21. VIII. 1938. — *G. Falzoni*, Il pittore jugoslavo Slavko Kopac, Arte Contemporanea (Roma), 1947, 4–5. — *S. Marini*, Slavko Kopac, Il Giornale della sera (Roma), 10. III. 1948. — *Ph. Dereux*, Slavko Kopac (katalog), Paris 1961. — *F. Elgar*, Kopac, Carrefour (Paris), 14. VI. 1961. — *R. Ivšić*, Slavko Kopac ou l'Ancre ailée, Style (Lausanne), 1963, 7. — *R. Putar*, Slavko Kopač, slikar na rubu ljepote, Kulturni radnik, 1963, 1–2. — *B. Vizintin*, Slavko Kopač (katalog), Rijeka 1966. — *V. Maleković*, Vedro i radosno, Vjesnik, 23. VII. 1966. — *I. Zidić*, Pješač na Galapagosu, Telegram, 2. XII. 1966. — *Z. Rus*, Slavko Kopač, ŽU, 1967, 3–4. — *Ž. Grum*, Slavko Kopač (katalog), Zagreb 1977. — *J. Ricov*, L'univers dans un poing (katalog), Paris 1981. — *T. Maroević*, Slavko Kopač (katalog), Zagreb 1984. — *Z. Tonković*, Slavko Kopač (katalog), Osijek 1986. Z. Mak.

KOPAČINA, spilja, prapov. višeslojno nalazište, SZ od Donjega Humca na Braču. Kulturni slojevi pripadaju ranobrončanomu razdoblju, mezolitiku i epipaleolitiku. Sjekira i keramički fragmenti otkriveni u brončanodobnome sloju pripadaju ranome stupnju toga razdoblja. Nalazi upućuju na postojanje veze toga dijela Jadrana s Apeninskim poluotokom. Kremena mikrolitička proizvodnja pripada mezolitičkim i gornjopaleolitičkim kulturama.

LIT.: *B. Čećuk*, Kopačina, otok Brač — višeslojno prethistorijsko nalazište, Arheološki pregleđ (Beograd), 1981. — *Isti*, Kopačina, otok Brač — višeslojno prethistorijsko nalazište, ibid., 1982. B. Čk.

KOPIĆ, Božidar, slikar (Pregrada, 3. III. 1926). God. 1947–51. studirao arhitekturu u Zagrebu; na Akademiji likovnih umjetnosti diplomirao 1954 (I. Režek). Slika portrete i pejzaže u dubokoj tonskoj gami s naglaskom na bujnosti vegetacije i specifičnosti slavonskoga podneblja. God. 1968–90. direktor Galerije umjetnina u Vinkovcima.

LIT.: *B. Mesinger*, Božo Kopic (katalog), Zagreb 1977. — *J. Depolo*, Božidar Kopic (katalog), Slavonski Brod 1988. O. Šr.

KOPRIČANEC, Martin, naivni slikar (Molve, 2. XII. 1943). Slika kraljike sa simboličnim elementima i portrete u hlebinskoj maniri. Osamdesetih godina njegov tenatski svijet se proširuje alegorijskim prizorima smrti, prijateljstva, obiteljske uzajamnosti i života u prirodi. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Trebnju, Bologni, Karlovcu, Zlataru, Foggi i Cortini d'Ampezzo.

LIT.: *G. Gamulin*, Martin Kopričanec (katalog), Cortina d'Ampezzo 1976. VI. Mě.

KOPRIVE, humorističko-satirični list; izlazi u Zagrebu 1906–40. kao tjednik, polumjesečnik i mjesečnik. Osim profesionalnih novinara-karikaturista u njima objavljuju karikature mnogi slikari (J. Račić, B. F. Angeli Radovani, P. Križanić, S. Vereš, S. Mironović, V. Gecan, M. Trepše, Z.

S. KOPAČ, *Krava*, Zagreb, Moderna galerija

Šulentić, A. Maurović, O. Postružnik, A. Motika). Nadovezujući se na tradiciju starijih (uglavnom pravaških) humorističko-satiričnih listova, »Koprive« donose u prvom redu političku karikaturu, kritički reagiraju na politička i socijalna zbivanja u nas i u svijetu.

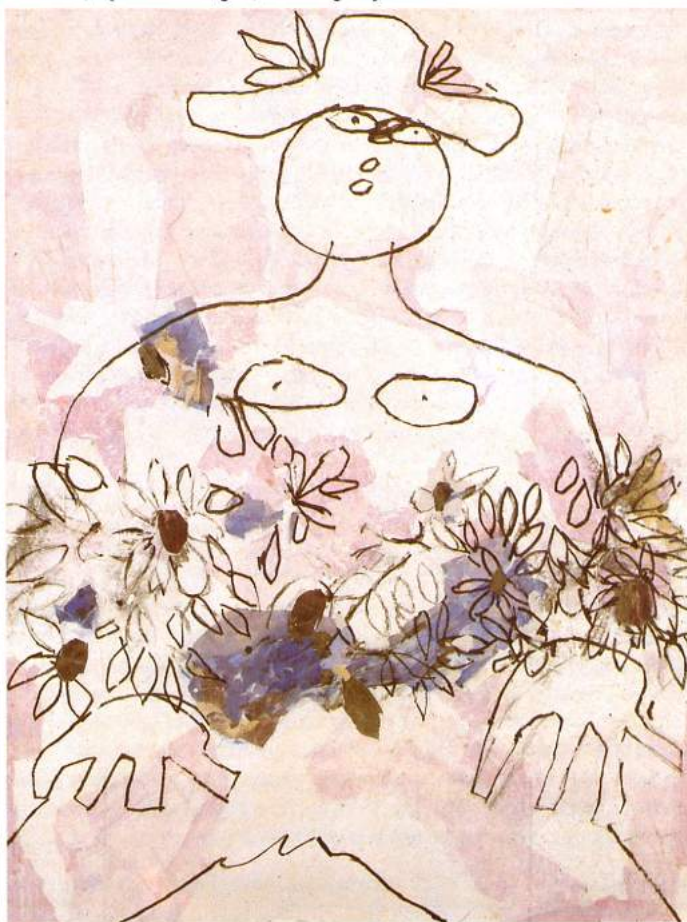
LIT.: *J. Horvat*, Povijest novinarstva Hrvatske (1771–1939), Zagreb 1962. — *Isti*, »Koprive« i prva generacija karikaturista-publicista u Hrvatskoj, Novinar, 1964, 1. — *D. Horvatić*, Ples smrti, u djelu: Antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975. D. Hć.

KOPRIVNA, selo J od Osijeka. Romanička kapela na groblju, zidana od opeke, jednobrodna je građevina s polukružnom apsidom; na južnom pročelju ima jednostavan romanički portal. Kapela je iz XIII. st., a ostatak je sjedišta ivanovaca koje se nalazilo na njihovu posjedu Dopsin. Od 1757. služi pravoslavcima.

LIT.: *L. Dobronić*, Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj, Rad JAZU, 1984, 406. L. D.

KOPRIVNICA, grad u gornjoj Podravini. Izvori spominju burg *Kukaproncza* (*Kamengrad*), južno od današnje Koprivnice, koji je već 1461. bio ruševan,

S. KOPAČ, *Cvječarica II*, Zagreb, Moderna galerija

KOPRIVNICA, crkva Sv. Antuna Padovanskoga

te gradsko naselje Koprivnicu, u kojemu su građevine sve do XIX. st. podizane pretežno od drvene građe. God. 1519. spominje se drveni dvor obitelji Ernušt. Dugi razvoj Koprivnice (već 1356. postaje kraljevski slobodni grad) ne očituje se u arhit. spomenicima u samome gradu, nego se tek naslućuje u nepravilnu spletu ulica, bez izrazito oblikovana trga.

Grad je u XVI. st. zbog turske opasnosti, umjesto starijim drvenim utvrdama, utvrđen jakom tvrđavom četverokutna oblika s 4 bastiona i 4 revelina (vodstvo gradnje D. dell'Allio). Ta tvrđava renesansnoga tipa nestajala je malo-pomalo od 1863; očuvani su samo ostaci, a utvrdu je zamijenio prostorni park. — Iz XVII. st. je župna crkva Sv. Nikole s visokim zvonikom, a pravosl. crkva Sv. Duha građena je 1793. Kompleks crkve Sv. Antuna Padovanskoga s franjevačkim samostanom dovršen je uglavnom 1685. Varaždinski generalat dao je crkvi prigraditi kapelu Salvatora povodom kuge 1745; u njoj je skladno komponiran oltar iz istoga vremena. Crkva, među ostalim, ima iz XVIII. st. propovjedaonicu P. Moricza (1779), klečala (1747), klupe, ormar, kipove, slike, kaleže, monstrancu i moćnike. Na župnome dvoru ugrađena je fino klesana kasnorenesansna nadgrobna ploča dječaka Gottharda Schratenspachsa (1608). Osim crkava, iz doba baroka ima nekoliko kuća (npr. Oružana, 1714) i javnih kipova (skupina od pet pilova, pil Tužnoga Krista, kip Ivana Nepomuka iz 1747). — U Muzeju grada Koprivnice (osn. 1951) čuvaju se predmeti arh., kulturnopov., umjetničke i etnografske vrijednosti. U sastavu muzeja djeluju u Koprivnici »Galerija Koprivnica« (1977), Memorijalni muzej »Danica« i Donacija »Dr. Vladimir Malančec«, te Zavičajna zbirka u Đelekovcu, Galerija Hlebina i Zbirka I. Generalića u Hlebinama, Galerija kipova I. Sabolića u Petrancu. Od 1975. Muzej grada Koprivnice izdaje »Podravski zbornik«. U gradu je podignuta nova upravna zgrada »Podravke« (I. Marković, N. Korica, 1979) i Medicinski centar (Z. Dumengjić, 1980). Na javnim prostorima nalaze se skulpture I. Sabolića, J. Fluksija, Z. Lončarića, Z. Kauzlarica-Atača i A. Jakića. — Nedaleko od Koprivnice, u Močilama, nalazi se crkva Sv. Marije, čija je gradnja započela 1700; masivni zvonik i trijem prigrađeni su uz glavno pročelje. U njoj je očuvani namještaj iz XVIII. i XIX. st.

LIT.: A. Horvat, Osvrt na urbanizam Koprivnice, Bulletin JAZU, 1960, 2–3. — D. Feletar, Podravina, Koprivnica 1973. — P. Cvekan, Tristo godina samostana i crkve u Koprivnici 1675–1975, Koprivnica 1975. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — Ista, O baroku u srednjoj Podravini, Podravski zbornik 77, Čakovec 1977. — L. Brozović, Grada za povijest Koprivnice, Koprivnica 1978. — Koprivnica, grad i spomenici, Zagreb 1986. — A. Ht.

KOPRIVNIČKI IVANEC, selo S od Koprivnice. Jednobrodna barokna crkva Sv. Ivana Krstitelja (1742) s poligonalnim svetištem i sa zvonikom uz glavno pročelje broda; u zidnim nišama ulaza naslikana *Golgota*. Svetište crkve je u drugoj pol. XVIII. st. oslikao vješt majstor zidnim iluzionističkim slikama. U crkvi se ističe propovjedaonica u stilu rokokoa (oko 1756). Župna crkva spominje se prvi put u popisu župa Zagrebačke biskupije 1334 (stariji je naziv mjesta *Cerovica*). Kamenu srednjovj. crkvu razorili su Tatai u sastavu turske vojske 1603. Od XVII. st., do izgradnje današnje crkve, na tome je mjestu u nekoliko navrata bila podizana drvena crkva. A. Ht.

KORČULA, grad na SJ obali istoimenoga otoka. Ne zna se točno doba njegova nastanka; zapis Konstantina Porfirogeneta o tome da na otoku

postoji zidani grad odnosi se vjerojatno na položaj očuvane srednjovj. jezgre. Mali ostatak pletera do sada je jedini dokaz starohrv. graditeljstva na užem prostoru grada Korčule. God. 1000. Korčulu zauzima mlet. dužd, uglavnom je zadržavši u vlasti Serenissime, uz povremeno potpadanje pod Zahumlje ili Dubrovnik te uz priznavanje ugarsko-hrvatskoga kraljevstva. Od 1420. Korčulom trajno vladaju Mleci sve do propasti Republike 1797. U doba napoleonskih ratova smjenjuje se u kraćim razdobljima austr., franc., ruska i engl. uprava, a od 1815. K. je pod vlašću Austrije sve do kraja I. svj. r.

K. je već u XIII. st. ustrojena kao grad u društveno-političkom smislu. To dokazuje općinski »Statut«, donesen 1214, sačuvan u redakciji iz 1265. Tlocrt grada prilagođen je prirodnom obliku tla: glavna ulica pruža se smjerom S–J, a na najvišem dijelu, u sredini poluotoka, nalazi se oveći trg. Ostale međusobno usporedne ulice izviru okomito iz glavne, spuštajući se prema zap., odn. ist. obali. Tako je sačinjena posve originalna, u svojem mjerilu i svrsishodnosti osebujna urbanistička cjelina. U gradu ima oko 300 dvokatnih i trokatnih stambenih kuća jednostavna pravokutna tlocrta, pretežno gotičkoga i renesansnoga sloga s djelomičnim baroknim zahvatima. Zahvaljujući razvoju kamenoklesarstva došlo je poč. XV. st. do grado-gradevnoga procvata. Tada počinje snažna izgradnja i obnova većine javnih i stambenih zgrada, a korčulanski kamenoklesari dobivaju narudžbe iz Dubrovnika, Hvara, Zadra, Kotora i dr. pa i iz Mletaka i Mantove. Na obližnjim otocima (Vrnik), otvoreni su kamenolomi s velikim brojem radionica i majstora. U uskim ulicama nižu se brojna gotička i gotičko-renesansna pročelja s majstorski klesanim portalima, vijencima, grbovima, konzolama i balkonima s kičanim balustradama. — U toku XV. st. obnavljaju se ili se nanovo grade zidine, kružne i polukružne kule: *Bokar* (Kanavelić) 1484, *Zakernjan* 1490, *kula Svih Svetih* 1499, *Velika kneževa kula* 1499, kao i stare kule četvorokutna tlocrta: *Morska vrata* 1448, *Južna*

KORČULA, plan grada: 1. Glavna gradska vrata (Južna vrata), 2. Morska vrata, 3. Velika kneževa kula (kula Balbi), 4. Mala kneževa kula (kula Lombardo), 5. kula Bokar (kula Kanavelić ili Barbarigo), 6. kula Chemian (kula Zakemjan), 7. kula Svih svetih (kula Cappello), 8. Gradska vijećnica, 9. Muzej grada (pal. Gabrielis), 10. Opatka riznica (Opatski dvor), 11. katedrala Sv. Marka, 12. Gradska loža